

تفسیر
سوره یوسف علیه السلام

فریده مصطفوی (خمینی)

رباب الہی لاهیجانی

سرشناسه : مصطفوی، فریده، ۱۳۱۷ -
 عنوان و نام پدیدآور : تفسیر سوره یوسف علیه السلام / فریده مصطفوی (خمینی)، رباب الهی لاهیجانی.
 مشخصات نشر : تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، مؤسسه چاپ و نشر عروج، ۱۳۹۵.
 مشخصات ظاهری : ۲۸۶ ص.
 شابک : ISBN: 978 - 964 - 212 - 442 - 8
 یادداشت : کتابنامه: ص. ۲۸۵ - ۲۸۶؛ همچنین بصورت زیرنویس.
 موضوع : تفاسیر (سوره یوسف)
 شماره افزوده : الهی لاهیجانی، رباب، ۱۳۲۵ - / مؤسسه چاپ و نشر عروج.
 رده بندی کنگره : ۷ ت ۶ م / ۱۰۲/۳۵ BP
 رده بندی دیویی : ۲۹۷/۱۸
 شماره کتابشناسی ملی : ۴۲۵۷۳۵۴
 کد / م / ۲۹/۱

مؤسسه چاپ و نشر عروج

تفسیر سوره یوسف علیہ السلام

نویسندگان: فریده مصطفوی (خمینی) و رباب الهی لاهیجانی
 ناشر: مؤسسه چاپ و نشر عروج (وابسته به مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س))
 چاپ اول: ۱۳۹۵
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 قیمت: ۱۲۵۰۰ تومان

• فروشگاه شماره یک: خیابان انقلاب، بین ۱۲ فروردین و فخررازی، پاساژ ظروفچی، تلفن: ۶۶۴۹۳۰۸۱ - دورنگار: ۶۶۴۰۰۹۱۵
 • فروشگاه شماره دو: خیابان انقلاب، چهار راه حافظ، تلفن: ۶۶۷۰۱۲۹۷

• مراکز پخش: امور نمایندگیها و نمایشگاهها، تلفن: ۶۶۴۰۴۸۷۳

• امور سفارشات و بازرگانی، تلفن: ۶۶۴۸۹۱۶۰

• فروشگاه مجازی مؤسسه عروج www.oroujpub.com

فهرست مطالب

۷	.....	مقدمه ناشر
۹	.....	مقدمه مؤلف
۱۳	.....	آیات (۱ - ۳)
۲۱	.....	آیات (۴ - ۶)
۲۸	.....	آیات (۷ - ۱۰)
۳۷	.....	آیات (۱۱ - ۱۴)
۴۴	.....	آیات (۱۵ - ۱۸)
۵۸	.....	آیات (۱۹ - ۲۰)
۶۵	.....	آیات (۲۱ - ۲۲)
۷۱	.....	آیات (۲۳ - ۲۴)
۷۷	.....	آیات (۲۵ - ۲۹)
۹۰	.....	آیات (۳۰ - ۳۴)
۱۰۳	.....	آیات (۳۵ - ۳۸)
۱۱۵	.....	آیات (۳۹ - ۴۲)
۱۲۶	.....	آیات (۴۳ - ۴۹)

١٤٣	آیات (٥٣ - ٥٠)
١٥٦	آیات (٥٧ - ٥٤)
١٦٧	آیات (٦٢ - ٥٨)
١٨٠	آیات (٦٦ - ٦٣)
١٩٠	آیات (٦٨ - ٦٧)
١٩٦	آیات (٧٦ - ٦٩)
٢١١	آیات (٧٩ - ٧٧)
٢١٦	آیات (٨٠ - ٨٠)
٢٢٢	آیات (٨٣ - ٨٠)
٢٣٢	آیات (٨٧ - ٩٣)
٢٤٦	آیات (٩٤ - ٩٨)
٢٥٥	آیات (٩٩ - ١٠١)
٢٦٨	آیات (١٠٢ - ١٠٧)
٢٧٦	آیات (١٠٨ - ١١١)

www.ketab.ir

مقدمه ناشر

هدف بهان از قرآن کریم، تربیت انسان‌ها بوده و داستان زندگی افراد صالح و غیر صالح و به تصویر کشیدن نتیجه کارهایشان، وسیله‌ای مناسب جهت رسیدن به آن غایت، و سبب رشد اخلاقی و ارتقای معنوی انسان‌ها است، و زمینه تفکر و تدبیر را برای انسان‌های جویای حقیقت فراهم می‌کند.

در قرآن بعضی از وقایع تاریخی به صورت اجمال، و برخی مفصل بیان شده است و این بیانگر آن است که منظور قرآن تاریخ نگاری و قصه پردازی نیست، بلکه به آن قسمت از رویدادها که جنبه تربیتی و درس آموزی و عبرت گیری دارد، پرداخته است:

﴿لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةً لِّأُولِي الْأَلْبَابِ﴾^۱

عبرت آموزی از تاریخ، یعنی انسان وقایع تاریخی را بسنجد و

با دقت و تدبّر، ضوابط و معیارهای کلی را از دل تاریخ بیرون بکشد و از آنها در تنظیم امور زندگی خود استفاده کند.

قصه‌های قرآن هدف‌های تربیتی را دنبال می‌کند، اما در عین حال قصه را در قالب زیباترین شکل ممکن و با تکنیک خاص داستان نویسی بیان می‌کند؛ و در بین تمام قصه‌های قرآنی، داستان حضرت یرف عَلَيْهِ السَّلَام أحسن القصص نام گرفته است.

از داستان حضرت یوسف چنین می‌آموزیم که تلخی‌ها، غم‌ها و ناکامی‌های دنیا نباید سبب ناامیدی از درگاه الهی شود، و شیرینی‌ها، شادی‌ها و رسیدن به معنای دنیوی نباید سبب غرور و اعراض از یاد خدا گردد، و انسان فقط به سایه تقوای الهی و با عنایات خداوند است که می‌تواند به کمال حقیقی خود نائل آید.

کتاب حاضر به تفسیر سوره یوسف عَلَيْهِ السَّلَام پرداخته است و مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، ضمن تقاضای تلاش مؤلفان آن - سرکار خانم فریده مصطفوی (خمینی) و خانم رباب الهی لاهیجانی - این اثر را به علاقمندان تقدیم می‌دارد.

مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)

دفتر قم

مقدمه مؤلف

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين . صَلَّى اللهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطاهرين

وقتی می خوانیم که خداوند قرآن کریم را چون دیگر کتاب های آسمانی خود، برای هدایت بشر از آسمان عالیه نزد خویش فرو فرستاده است: «الَّذِي أَنْزَلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُنَّ لِلنَّاسِ»^۱ و «كِتَابٌ أَحْكَمَتْ آيَاتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ»^۲ ترجمه می گردیم که زبان آن برای همه قابل فهم می باشد: «وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ»^۳، به خود اجازه می دهیم که یک یک آیات آن را مورد تدبیر و توجه قرار دهیم؛ شاید بتوانیم از این آیه بار خود را - که از آن به صاحب این کتاب پناه می برم - سبک گردانیم.

۱. بقره (۲): ۱۸۵.

۲. هود (۱۱): ۱.

۳. ابراهیم (۱۴): ۴.

شکل گیری این تفسیر، ریشه در درس‌ها و مباحثاتی دارد که با تعدادی از دوستان اهل فضل، به طور مرتب، طی سالیان طولانی انجام می‌گردد. در این جلسات هفتگی، به فراخور سلیقه و احساس باز علمی و روحی، هر کدام از دوستان به طرح مسائل اخلاقی، فقهی، تفسیری، نهج البلاغه و دیگر علوم اسلامی می‌پردازند.

این بنام دلیل علاقه زیادی که به درس تفسیر قرآن و تحقیق در آیات آن داشته و دارم، گاهی به شرح و تفسیر برخی از سوره‌های قرآن پرداخته و در همین جلسات موفق به ارائه تفسیر آیات جهاد گردیدم که به حمد الله چند سال قبل منتشر گردید. در دوره‌ای نیز به بیان و بررسی «تفسیر تسنیم» نگاشته مفسر بزرگ آیت الله آقای جوادی آملی مشغول شدم و از آن نهایت حظ و بهره را بردم و چون سال تحصیلی ۹۳ فرا رسید با شورت دوستان به ارائه تفسیر سوره یوسف مشغول شدم که حاصل آن مباحثات، به صورت کتاب فعلی در دسترس قرار گرفته است، البته خوشش و همکاری دوست محترم خانم «ریاب الهی لاهیجانی» ایرانگیزه و شوقم را در انجام این مهم افزون نمود.

سوره یوسف داستانی است قرآنی که سراسر پند و اندرز بوده و در هر آیه‌ای از آن، درس‌هایی اخلاقی و نکته‌هایی برای هدایت رفتار آدمی نهفته است که امیدواریم آویزه گوش انسان‌های خداجو

و حقّ طلب قرار گیرد، و باعث عبرت آموزی از سرنوشت برادران یوسف که رفتاری غیر انسانی داشتند، گردد.

این سوره صبر حضرت یعقوب علیه السلام را مدّ نظر قرار داده است؛ و بردباری، گذشت و تحمل در مقابل همه رنج‌ها و سختی‌هایی را که به آن حضرت وارد شده، گوشزد می‌نماید؛ و توکل بی‌نهایت حضرتش را بخدایند متعال نشان می‌دهد تا برای همگان درسی آموزنده و نقطه مبایع در شداوند و مصائب باشد.

مطالعه و تدبیر در آیات قرآن کریم همیشه برای این‌جانب سرشار از لطف و رحمت بوده. دقّت در این سوره مبارکه توفیقی مضاعف بود که امیدوارم بنوسم این مسیر سراسر رحمت را برای دیگران نیز بگشایم، و معارف الهی را با تبیین مقاصد و معانی قرآن گسترش دهم، و آن راه را تداوم بخشم. در خداوند مَنان که لطف بی‌نهایتش همیشه شامل حال این بنده حقیر باشد، شاکر و سپاسگزارم.

قریده مصطوی

زمستان ۹۴